

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ НАДАННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОСТІ ОКРЕМИМ ВИДАМ ЗАВДАНЬ З НАДАННЯ ВПЕВНЕНОСТІ, ІНШИМ НІЖ АУДИТ ЧИ ОГЛЯД ІСТОРИЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Завдання з надання впевненості, інші ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, є важливою складовою послуг, які регламентовані Міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Сучасному етапу розвитку економічних процесів в Україні притаманний еволюційний характер, а в умовах загострення конкурентних відносин на світових і вітчизняних ринках ресурсів вагомим чинником, який визначає розвиток економічних суб'єктів, є ефективність функціонування всіх систем управління господарською діяльністю, що повинно спонукати до підвищення попиту саме на такі послуги.

Але аналіз ринку аудиторських послуг, проведений на підставі аналітичних даних, представлених Аудиторською палатою України показує, що ці завдання не займають значної ніші на ринку аудиторських послуг. Кількість укладених по Україні угод на виконання завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, скоротилася з 2490 од. (2008 р.) до 387 од. (2016 р.), вартість наданих послуг зменшилася з 42 млн. грн. (2008 р.) до 21 млн. грн. (2016 р.). Інші завдання з надання впевненості (що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації) суб'єктами аудиторської діяльності Кіровоградського регіону протягом 2014-2016 рр. не виконувалися.

Така ситуація зумовлена багатьма причинами. Зокрема, факторами, що уповільнюють розвиток таких завдань є: різноманітність можливих об'єктів перевірки та відсутність критеріїв оцінки, що унеможливорює надання послуг саме як завдання з надання впевненості; недостатній рівень стандартизації організації і методики виконання таких завдань; відсутність чітких рекомендацій розмежування аудиту, інших завдань з надання впевненості та консультаційних послуг. Разом з тим, необхідно використовувати потенціал таких завдань в сфері забезпечення суспільної контрольованості діяльності суб'єктів суспільних (публічних) інтересів: акціонерних товариств, фінансових установ тощо. Перевагами таких завдань, які актуалізують перспективи їх розвитку, є: необхідність співпраці з особою, незалежність, поведінка та кваліфікація якої чітко регламентовані; наявність вимог щодо дотримання незалежності та організації контролю якості, але менш жорстких порівняно із завданнями з аудиту; можливість отримання письмового документу з думкою стосовно відповідності предмета завдання встановленим критеріям.

Специфіка інших завдань з надання впевненості проявляється в тому, що деякі з них виконуються саме внаслідок існування законодавчих вимог, про що зазначається у відповідних Міжнародних стандартах завдань з надання впевненості (МСЗНВ). Так, в МСЗНВ 3410 «Завдання з надання впевненості щодо звітів з парникових газів» зазначається, що звіти щодо парникових газів та відповідно звіти з надання впевненості щодо них готуються суб'єктами господарювання та суб'єктами аудиторської діяльності в таких випадках: а) дотримуючись

регуляторних вимог щодо розкриття; (b) в рамках програми торгівлі викидами, або (c) добровільно інформуючи інвесторів та громадськість. Такі добровільні розкриття можуть, наприклад, публікуватись окремим документом; включатись окремим розділом у звіт про корпоративну соціальну відповідальність або в річний звіт суб'єкта господарювання; або готуватися на підтримку включення в «реєстр вуглецевих одиниць» (п. 1). В МСЗНВ 3420 «Завдання з надання впевненості щодо складання гіпотетичної фінансової інформації, яка включається в проспект емісії» підкреслено, що цей стандарт застосовується, якщо такий звіт необхідно надавати відповідно до вимог законодавства про цінні папери або правил фондової біржі або надання такого звіту є загальноприйнятою практикою в певній юрисдикції (п. 1). Виконання ініціативних (добровільних) завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, обмежене, оскільки для аудиторів і клієнтів більш звичним є виконання консультаційних послуг.

Загальносвітовою практикою є введення обов'язкового аудиту, тому подібні випадки можуть бути передбачені і для окремих завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації. Якщо розглядати світову практику, то майже обов'язковим є, наприклад, виконання завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, стосовно звітності із соціальних питань. Тим більше, що розроблені Міжнародні стандарти стосуються саме таких об'єктів, які становлять важливість для суспільства в цілому: звіти з парникових газів, гіпотетична фінансова інформація, включена до проспекту емісії акцій.

У вітчизняній практиці можна також використати подібні випадки. Наприклад, при виконанні завдань з обов'язкового аудиту публічних акціонерних товариств аудитор повинен досліджувати стан корпоративного управління. Оскільки стан корпоративного управління - це фактично неісторична нефінансова інформація, то можливо доцільним буде введення обов'язковості виконання окремого завдання з надання впевненості.

Також доцільним може бути застосування випадків «рекомендаційності», а не «обов'язковості». Завдання з надання впевненості, інші ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, можуть широко використовуватися в механізмі забезпечення позитивного міжнародного та інвестиційного іміджу суб'єктів господарювання регіонального рівня, для чого доцільно встановити рекомендаційний перелік об'єктів, які можуть виступати в якості об'єкта надання аудиторських послуг у вигляді виконання завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд фінансової звітності (наприклад, інформація, яка міститься в інвестиційних проектах).